

Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ.) : Φρ. Ἐνέλλαξεν ἀσ' σὰ νύδα ὥς τὴν κορυφήν (ἐστολίσθη τελείως) Κερασ. Ἐφόρεσεν κ' ἐνέλλαξεν (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Τραπ. Χαλδ. Ἐλούσεν κ' ἐνέλλαξεν Κοτύωρ. || Φρ. Ἐνέλλαξεν ἡ νύφε (ἐφόρεσε τὴν γαμήλιον περιβολὴν) Χαλδ. || Γνωμ. Πῆ 'κ' εἶδ' ἀναλλάξ' (ὅποιος δὲν ἔχει ἀναλλάζει. Ἐπὶ πτωχοῦ ἀναγκαζομένου δι' ἔλλειψιν καθημερινῆς ἐνδυμασίας νὰ φορῇ ἐνδύματα φυλαττόμενα δι' ἐορτασίμους ἡμέρας) Σάντ. || Αἰνιγμ.

Ξερὴ νυφίτσα, κόκκινος, ξερὴ κι ἀναλλαγμέντσα (τὸ κόκκινο πιπέρι. ἀναλλαγμέντσα ἀντὶ ἀναλλαγμέντσα = ἀναλλαγμένη) Κρώμν. || Ἄσμ.

Ἄσπρα φορεῖς, ἄσπρ' ἀναλλάεις, ἄσπρον ἐν τὸ καρδόπο σ', ἄς ἔξερα ποῖον παλληκάρ' θὰ κεῖται ἀπὸς 'ς σὸ ψόπο σ' (καρδόπον = καρδούλλα, ἀπὸς = μέσα, ψόπον = ψυχούλλα) Τραπ.

Καὶ γὰρ χαρὰν ἂν ἔρδεσαι, χρυσὰ ἄς ἀναλλάξω, κι ἀπὸ λύπης κι ἂν ἔρδεσαι, πικραναλλαγμέντσα (ἂν ἔρχεσαι διὰ γάμον, ἄς ἐνδυθῶ εἰς τὰ χρυσὰ, καὶ ἂν ἔρχεσαι φέρων λυπηρὰν ἀγγελίαν θανάτου, ἄς ἐνδυθῶ πένθιμα) Χαλδ.

'Σ σὴν ξενιτείαν π' ἀχπάδκεται μαυροφορεῖ καὶ πάγει, μαῦρα φορεῖ, μαῦρ' ἀναλλάξ', μαῦρον ἐν' ἡ καρδιά 'τ', 'πεκεῖ ἀδὰ πῆ κλώδκεται τὰ ἄσπρα φορεμένους, ἄσπρα φορεῖ, ἄσπρ' ἀναλλάξ', τὰ ἄσπρα κουμπᾶγμένους (ἀχπάδκεται = ξεκινεῖ διὰ νὰ πάγη, 'πεκεῖ ἀδὰ = ἀπεκεῖ ἐδῶ, κλώδκεται = ἐπιστρέφει, κουμπᾶγμένους = κουμπωμένος) Χαλδ.

Κορ'τζόπον, φόρ' κι ἀνάλλαξον κι ἄς πάμε 'ς σὰ χαράντας (κορ'τζόπον = κοριτσάκι, 'ς σὰ χαράντας = 'ς τοὺς γάμους) Ἱμερ.

Ἀνάθεμα τῇ μάννα σου τὴν τσουναν, τὴν Ἐβραύσαν, 'κ' ἐφέκε με νὰ 'λέπω σε μιὰν ἀναλλαγμέντσαν (τσούναν = σκύλλαν) Σάντ. γ) Ἐνδύομαι τὰ λειτουργικὰ ἄμφια, ἐπὶ ἱερέως Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) : Ὁ ποππᾶς ἀναλλάξ'. Συνών. ἀλλάζω Α3 γ. 2) Ἀμτβ. μεταβάλλομαι, ἀλλοιοῦμαι Πόντ. (Τραπ.) : Ἐνέλλαξεν τὸ χρῶμαν ἀτ'. Συνών. ἀλλάζω Β1.

ἀναλλάι τό, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀνὰ καὶ τοῦ οὐσ. ἀλλάι.

Πομπή, συνοδεία πολλῶν ἀνθρώπων μὲ ἐνδυμασίας ἐορτασίμους : Ὁλον τ' ἀναλλάι ἐπῆεν 'ς σὴ χαρὰν (εἰς τὸν γάμον). Συνών. ἀλλάι Α7.

ἀναλλαξιά ἡ, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερετ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. ἀλλάξι.

Τὸ νὰ μὴ ἀλλάξῃ τις ἐσώρρουχα ἐνθ' ἀν. : Βρομάει καὶ ζέχνει ἀπὸ τὴν ἀναλλαξιά Λεξ. Δημοτ. || Ποίημ.

Μὴν πῆτε πῶς ἀπέθανα, τί μ' ἔχει μοναχό της,

νὰ πῆτε ὅτι σὰς λέρωσεν ἡ ἀναλλαξιά κι ὁ κοῦρος

ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 2,48. Συνών. ἀναλλαγιά, ἀναλλαγίλα 2.

ἀνάλλωμα τό, Ἀντικύθ. Δ.Κρήτ. ἀνέλλωμα Ἀντικύθ. Α.Κρήτ. ἠέλλωμα Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀναλλώνω.

1) Πολιτικὴ ἀνωμαλία, ταραχὴ ἐνθ' ἀν. : Ἐκουστήκανε τ' ἀνέλλωματα καὶ σηκώθηκε ἡ ἐπανάστασι Α.Κρήτ. Συνών. ἀναλλωμή, ἀναλλωμός, ἀνάλλωσι. β) Ἐπανάστασις ἐνθ' ἀν. : Τ' ἀναλλώματα τοῦ 1821 Δ.Κρήτ. Θά 'χωμε γρήγορα ἀνέλωματα Α.Κρήτ. Συνών. ἀναλλωμή, ἀναλλωμός. 2) Δαιμονικὴ ἐπήρεια Α.Κρήτ. : Ἀνέλλωμα τοῦ 'ρθε τοῦ κακορρίζικου. Ἀνέλλωμα νὰ σοῦ 'ρθῃ - νὰ σὲ

πιάσῃ! (ἀραι). Ἀνέλλωμένε! (δαιμονόπληκτε!) 3) Μαγικὴ ἐπήρεια, μαγικὸν τέχνασμα Α.Κρήτ. : Ἀνέλλωμάτ' ἔχουνε 'κεινοῦγ' τ' ἀδροῦνον καωμένα καὶ δὲ μονοιάζουνε ('κεινοῦγ' = ἐκείνου). Συνών. μάγια.

ἀναλλωμή ἡ, ἀμάρτ. ἀνέλλωμή Α.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀναλλώνω.

Ἀνάλλωμα 1 καὶ 1 β, ὁ ἰδ.

ἀναλλωμός ὁ, Δ.Κρήτ. ἀνέλλωμός Α.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀναλλώνω.

Ἀνάλλωμα 1 καὶ 1 β, ὁ ἰδ.

ἀναλλώνω Δ.Κρήτ. ἀνέλλώνω Α.Κρήτ. ἠέλλώνω Α.Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. ἐπιθ. ἀναλλος ἐπὶ πραγμάτων τεταραγμένων, ἄνω κάτω εὐρισκομένων. Πβ. Εὐσταθ. Ἰλ. 1000, 31 «διὰ τὸ μικρὸν ὅσον ἀφυπνισθέντα τὸν Δία μέλλειν ἀναλλα τὰ πάντα ποιεῖν» καὶ Ορυσκ. 323,10 «ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς χεῖρας τὸ γράμμα λάβοιμι καὶ ἀναπτύξας διέλθοιμι. γίνεται μοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἀναλλα τὰ τοῦ πράγματος».

1) Διαταράττω τὴν τάξιν πραγμάτων, κάμνω ἄνω κάτω : Ἀναλλώνω τὰ κουθιά (κουτιά). Συνών. ἀνακατεῖω Α3, ἀνακατῶνω Α3. 2) Προξενῶ ταραχὴν καὶ σύγχυσιν εἰς τινα : Ἀνέλλώνω τὰ ὀζά - τοῖς μέλισσας. Οἱ -ῖ- ὄρθες ἀνέλλώνουνε τὸ βοῦν, ἐκεῖα ποῦ τρώει τοῦ σκορποῦν τ' ἄχερα. Ἀσ' τα 'κειὰ ποῦ βόσκουσαι τὰ ὀζά, μὴ βά' νὰ τὰ νελλώσης. β) Κάμνω τι νὰ ἀπομακρυνθῇ, ἀποδιώκω : Ἀνέλλωσες ἀποκὲ το' ὄρθες νὰ μὴ δοῦνε 'ς τὸ γῆπο. Ἐνέλλωσες τὸ μουσκάρι καὶ δὲν ἐπόφας τ' ἄχερα.

3) Προξενῶ ἐνόχλησιν, ταράττω, ἐνοχλῶ : Ἐνέλλωσες μ' ἀπὸν τὸν ὕπνο μου - τὴ γουβέδα μου. Ἐνέλλωσες τονε καὶ γὰ 'κειονὰ δὲν ἤκαμε καλὰ τὴ δουλειά. Μὸς πιάσω τὴ δουλειά μου, ἔρχεται καὶ μὲ νελλώνει (μὸς = μόλις). Ἐνέλλωθηκε καὶ δὲν ἔχει ὄρεξι. 4) Βλάπτω, ἐπὶ φαντασμάτων : Οἱ ἔξ' ἀποπὰ τὸ νελλώσανε τὸ κακορρίζικο τὸ κωπέλλι μας. Ἀνέλλωμένος εἶναι ὁ δεῖνα. Πβ. ἀναγκεύω Β4.

ἀνάλλωσι ἡ, Ἀντικύθ. Δ.Κρήτ. ἀνέλλωσι Α.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀναλλώνω.

1) Πολιτικὴ ἀνωμαλία, ταραχὴ ἐνθ' ἀν. Συνών. ἀνάλλωμα 1, ἀναλλωμή, ἀναλλωμός. 2) Ἐνόχλησις Α.Κρήτ.

ἀναλογεῖο τό, Κρήτ. (Μονοφάτσ. κ. ἀ.) Σύμ. — Λεξ. Ἡπίτ. ἀναλοεῖο Σύμ. ἀναλογεῖο Θράκ. Ἰων.(Κρήν.) Κάσ. Κρήτ. Χίος ἀναλαγειὸ Ἡπ. ἀνελογεῖο Κρήτ. ἀλληλονγειὸ Θήρ. ἀλλογειὸ Κίμωλ. ἀναλογεῖος ὁ, Κύθν. ἀναλαγειὸς Ἡπ. ἀνιλέους Σάμ. ἀλλαγειὸς Ἡπ. ἀλλογειὸς Ἄμοργ. Σίφν.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἀναλογεῖον. Τὸ ἀναλογεῖο καὶ παρὰ Βλάχ. Ὁ τύπ. ἀλληλουγειὸ ἐκ παρετυμ. πρὸς τὴν λ. ἀλληλούα συχνάκις ἀκουομένην ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀκολουθίᾳ ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου στέκουν οἱ ψάλται. Οἱ τύπ. ἀλλογειὸς, ἀλλαγειὸς καὶ ἀλλογειὸς καθ' ἀπλολογίαν. Τὸ ἀνιλέους ἐκ τοῦ *ἀνελέος < *ἀναλόγειος.

1) Ξύλινος ὀκρίβας, πολυγωνικὸς ἢ στρογγυλὸς ἢ ἄλλου σχήματος, ἀρκετὰ ὑψηλός, εὐχρηστος εἰς τοὺς ναοὺς, ὁ ὁποῖος μένει σταθερῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου στέκουν οἱ ψάλται καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου τίθενται τὰ πρὸς χρῆσιν τούτων ἱερὰ βιβλία ἐνθ' ἀν. : Γνωμ. Ὁ ἀλλογειὸς εἶναι σκολεῖο (διότι διδάσκονται πολλὰ τὰ βοηθοῦντα τοὺς ψάλτας παιδία) Σίφν. || Ἄσμ.

